

«به نام حق»

شازدهمین بروشور آموزشی امور بانوان

شهربانان

موضوع: خانواده متعالی (زن ، عفاف و حجاب)

مقدمه

انسان ها، زیباپسند هستند و گرایش به انواع زیبایی ها مانند زیبا پوشیدن، زیبا سخن گفتن و خود را آراستن، از فطرت انسان ها سرچشمه می گیرد. در این میان، آنچه اهمیت بیشتری دارد، نگه داشتن حریم ها و خارج نشدن از اعتدال در این زیباپسندی است. حجاب و عفاف، به عنوان دو ارزش برجسته، در جوامع انسانی مطرح است که به دلیل همراهی این دو کلمه با یکدیگر، گاه آنها را هم معنا می دانند، ولی با جست و جو در فرهنگ های گوناگون لغت، این حقیقت آشکار می شود که حجاب و عفاف، دو معنای مجزا و متفاوت از هم دارد، دو واژه حجاب و عفاف در اصل معنای منع و امتناع مشترک اند. تفاوتی که بین منع و بازداری حجاب و عفت است، تفاوت بین ظاهر و باطن است، یعنی منع و بازداری در حجاب مربوط به ظاهر است، ولی منع و بازداری در عفت، مربوط به باطن و درون است، چون عفت یک حالت درونی است ولی با توجه به این که تأثیر ظاهر بر باطن و تأثیر باطن بر ظاهر، یکی از ویژگی های عمومی انسان است، بنابراین بین حجاب و پوشش ظاهری و عفت و بازداری باطنی انسان تأثیر و تأثر متقابل است. بدین ترتیب که هر چه حجاب و پوشش ظاهری بیش تر و بهتر باشد، این نوع حجاب در تقویت و پرورش روحیه باطنی و درونی عفت، تأثیر بیش تری دارد و بالعکس هر چه عفت درونی و باطنی بیش تر باشد باعث حجاب و پوشش ظاهری بیشتر و بهتر در مواجهه با نامحرم می گردد در مجموع معانی بیان شده برای عفاف و حجاب، نتیجه می گیریم حفظ چشم، گوش، قلب و همه اعضا و جوارح از هر گونه خطا و گناه، عفاف است که حاصل این عفت و حجاب درونی، پوشش ظاهری است. به تعبیری لطیف تر، حجاب، میوه عفاف است و عفاف، ریشه حجاب.

انواع حجاب در آیات قرآن:

حجاب چشم:

قل للمؤمنین یغضوا من ابصارهم (سوره نور، آیه ۳۰)
ای رسول! به مردان مؤمن بگو تا چشم ها را از نگاه ناروا ببوشند .

قل للمؤمنات یغضض من ابصارهن(سوره نور، آیه ۳۱)

ای رسول! به زنان مؤمن بگو تا چشم ها را از نگاه ناروا ببوشند.

حجاب در گفتار:

نوع دیگر حجاب و پوشش قرآنی، حجاب گفتاری زنان در مقابل نامحرم است.

فلا تحضعن بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض (سوره احزاب، آیه ۳۲)
پس زنهار نازک و نرم (با مردان) سخن نگوئید، مبادا آن که دلش بیمار (هوا و هوس) است به طمع افتد.

حجاب رفتاری:

نوع دیگر حجاب و پوشش قرآنی، حجاب رفتاری زنان در مقابل نامحرم است. به زنان دستور داده شده است به گونه ای راه نروند که با نشان دادن زینت های خود باعث جلب توجه نامحرم شوند.

و لا یضربن بارجلهن لیعلم ما یخفین من زینتهن (سوره نور، آیه ۳۱)
و آن طور پای به زمین نزنند که خلخال و زیور پنهان پاهایشان معلوم شود.

راهکارهای اجرایی عفاف:

الف) تقویت ایمان

از راه های مبارزه با فساد و گناه، تقویت ایمان است. تلاش برای بیداری وجدان ها، توجه کردن به خدا و حسابرسی روز جزا و مسئله عمل و عکس العمل در نظام جهان سبب تقویت ایمان در انسان می شود. ایمان، بازدارنده از گناه و عامل روشن بینی وجودی است.

ب) دادن آگاهی های فرهنگی و اجتماعی

کوشش برای هشیار کردن بی خبران درباره زندگی و ضرورت های آن، بیان مفاسد و بی بندوباری ها و بیان پی آمدهای بد بی عفتی و بی حجابی در جامعه، از راه های اصلاح جامعه است.

ج) معرفی الگوی مناسب به جوانان

جوانان که آینده ساز فردای جامعه هستند، به مدل و الگو نیازمندند. آنها باید بدانند بر اساس چه الگو و روشی رفتار کنند و چه کسانی را به عنوان الگو و

رهبر انتخاب کنند، هر چه الگوهای معرفی شده به جوانان کامل تر، سالم تر و جامع تر باشد، امکان رشد و موفقیت برای آنان بیشتر است. خداوند در قرآن کریم به معرفی انسان های نمونه اعم از زن و مرد پرداخته و مؤمنان را به انتخاب راه و روش آنان رهنمون ساخته است.

د) به کارگیری سیاست هایی به منظور ایجاد محیط های امن برای بانوان

اگر محیط های شغلی زنان امن باشد و ارتباط آنها در محیط کار با نامحرم محدود شود، فشاری که به دلیل حفظ حجاب بر عده ای وارد می شود، کاهش می یابد.

ه) ایجاد مراکز تفریحی - ورزشی و هنری :

این مراکز می تواند افزون بر ایجاد محیط های سالم برای گذراندن اوقات فراغت جوانان، از جاذبه های خوبی نیز برخوردار باشد. وجود این مراکز، از حضور بی دلیل دختران در خیابان ها در اوقات فراغت، جلوگیری می کند.

و) نظارت و کنترل بر واردات محصولات فرهنگی

ز) شناسایی، تعزیر، تهدید و برخورد با مفاسد اجتماعی با تدبیر دستگاه قضایی و نیروهای انتظامی

امروزه زنان و دختران، حضور فعالانه و چشم گیری در جامعه دارند و این از نیاز زمان است. مهم تر اینکه اسلام نیز بر حضور زن در جامعه تأکید دارد، چنان که در قرآن می خوانیم تمام بانوان برجسته، در جامعه زمان خود حضوری فعال داشته اند. آنچه اسلام بر آن تأکید کرده، حضوری پاک و شایسته است، حضوری عقیقانه که کوچک ترین خللی بر شخصیت و ارزش های والای زنان وارد نسازد.

عفت در کلام، دارای ویژگی های زیر باشد:

۱- عاری بودن از گناه

زبان، منشأ بسیاری از گناهان همچون: دروغ، تهمت، سخن چینی،

غیبت، فحش و ناسزاگویی و... می باشد. انسان مؤمن می تواند از طریق عفت کلام و حفظ زبان، ریشه بسیاری از گناهان را در خود بخشکاند.

۲- نیکوگویی و کم گویی

امام علی علیه السلام فرمود:

طُوبَى لِمَنْ... أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَ أَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ كَلَامِهِ . (بحارالانوار، ج ۶۶ ص ۴۰۰)

خوشا به حال کسی که اضافه مالش را انفاق و اضافه گفتار خود را نگه دارد.

۳- سنجیده گویی

انسان عاقل، قبل از این که سخن را بر لب جاری سازد، باید بسنجد و از درستی آن مطمئن شود. حضرت علی علیه السلام در این باره فرمود:

لِسَانُ الْعَاقِلِ وَرَاءَ قَلْبِهِ وَ قَلْبُ الْأَخْمَقِ وَرَاءَ لِسَانِهِ (نهج ابلاغه-قصار ۴۰)

زبان انسان عاقل پشت قلبش پنهان است ولی قلب انسان نادان در پس زبانش است.

آثار و پیامدهای رعایت حجاب:

الف - آثار فردی:

در خصوص آثار فردی رعایت حجاب، می توان به موارد ذیل اشاره کرد : ۱. احترام به شخصیت زن، به واسطه رعایت حجاب، ۲. مصونیت ارتباطات زن با مردان غریبه، ۳. حفظ اعتقادات مذهبی افراد، ۴. حفظ عفت زن و جلوگیری از فساد و ناهنجاری.

ب - آثار اجتماعی:

آثار اجتماعی رعایت حجاب فراوانند که برخی از آنها عبارتند از: ۱. سلامت نسل جدید جامعه، ۲. پیشگیری از فساد اخلاقی، ۳. مبارزه با مظاهر بی دینی، ۴. حفظ کیان خانواده.

راهکارهای گسترش عفاف و حجاب در جامعه:

۱- آگاهی بخشی به شیوه های جذاب و متناسب با ادبیات نسل جوان.

۲- ارتقای سطح اخلاق و معنویات در جامعه با استفاده از ابزار تشویقی و

توسعه فرهنگ کتابخوانی در زمینه اخلاق و معنویت.

۳- مبارزه با مظاهر فساد و بی حرمتی و توجه به ورودی های فرهنگی از طریق ماهواره، اینترنت و... .

۴- جایگزین کردن برنامه هایی که متناسب با فرهنگ غنی دینی و ملی بوده و در عین حال از جذابیت کافی برخوردار باشد.

۵- توجه ویژه به دانش آموزان دبستانی و راهنمایی و آموزش کارآمد و اصولی مفاهیم معنوی.

۶- استفاده از رسانه ملی به عنوان زبان دین و نفوذ باورهای دینی و مفاهیمی چون حیا، عفاف و... در مجموعه های داستانی و فیلم های سینمایی.

۷- ارائه الگوهای مناسب حجاب با توجه به اوضاع زمانی و موفقیت های اجتماعی افراد (قالب سازی و شکل دهی، همخوان با محیط)

در انتها، این نوشتار را با بیان سخنانی از استاد شهید مرتضی مطهری، که در تبیین فلسفه حجاب در اسلام، تلاش علمی فراوانی داشته است به پایان می رسانیم:

عده ای می گویند: چون حجاب، به معنی پرده است، اسلام خواسته است زن با حجاب باشد، یعنی همواره پشت پرده بوده و در عزلت و گوشه نشینی باشد، اما باید بدانیم آنچه درباره ی پوشش زن است کلمه ستر به کار می رود. پوشش زن، در اسلام آن است که در معاشرت با مردان، بدن خود را پوشانده و از جلوه گری، پرهیز کند.

امام علی (علیه السلام) فرمودند:

مَنْ كَسَاهُ الْحَيَاءُ ثَوْبَهُ، لَمْ يَرِ النَّاسُ عَيْبَهُ.

(حکمت ۲۲۳ نهج البلاغه)

کسی که حیا لباس خود را بر او بیوشاند، مردم

عیب او را نخواهند دید.